

1. melléklet a 13/2019.(X.24.) önkormányzati rendelethez

A VÁROS TÖRTÉNETE ÉS FŐBB ADATAI

1. Kunhegyes város az Alföldnek csaknem a középső részén lévő Nagyunság közepén fekszik.

A település buckás, termékeny, vizekben gazdag, halászatra, földművelésre és állattenyésztésre jó adottságokkal rendelkező terület árvízmentes peremén alakult ki.

A vidék első állandó, jász telepeseire i.sz. II-IV. századi régészeti leletek utalnak.

A népvándorlások korának emlékei a részint temetkezésül szolgáló ún.: kunhalmok.

A honfoglalás után a térségben leteleplő besenyők utódai, a tiszaderzsi nemesek birtokolták a mai település őseit, Hegyesegyházát.

A tatárok elől menekülő kunok egy részét IV. Béla király először 1240-ben, majd a tatárjárás után 1243-ban telepítette a térségbe, akik Hegyesegyháza lakatlan területén megalapították a Kolbaz vezérről elnevezett Kolbászséket, a Nagyunság székhelyét.

A fokozatosan meggazdagodó kunok 1407-re a nevében Hegyessé rövidült községet megvásárolták.

A két külön megyéhez tartozó települést az 1552.-i királyi rendelet egyesítette.

1640-ben már református egyháza és iskolamestere volt.

A települések a hódoltság korában többször elnéptelenedtek. Kolbászszállás 1683-ban pusztult el. 1698-tól folyamatosan visszatérő lakosságának a Rákóczi szabadságharc alatti hadiesemények miatt még egyszer el kellett költözni Rakamazra, a fejedelem birtokára.

Kakat- vagy Kunhegyesre 1711-ben költözött vissza a község, amely ezután a folyamatosan növekvő lakosságszám mellett virágzásnak indult.

A helyhez való ragaszkodást és a vonzást a kedvező közlekedés-földrajzi helyzet elősegítette.

Itt ágaztak szét ugyanis az Erdélyből Budára vezető középkori „sót”-ból a tiszai átkelőhelyek és a Dél-Alföld felé vezető utak.

Ehhez járult, hogy a többi jász-kun településsel együtt Kunhegyes is visszanyerte – 1745-ben – az 1702-ben elveszített kiváltságokat.

Az, hogy nem vált jobbágyfaluvá, a további fejlődésre nézve is meghatározóvá vált.

Helyi társadalma szabadabban fejlődött a környező községeknél.

Ennek következtében társadalma iparos réteggel és szűk, de saját nevelésű értelmiségi réteggel is kiegészült.

Lélekszáma mindenkor a kisvárosi „küszöbérték” körül mozgott.

Az önkormányzatban már a múltban gyakorlatra szert tett helyi közösség a közmunkából is kivette a részét.

Mindez kedvező lehetőséget nyújtott a kézműipar, az állandó kereskedelem, az árugyűjtő szerepkör és a falusi szintet meghaladó (egyházi, egészségügyi és oktatási) intézmények kialakulására.

Fokozatosan növekvő vonzását elsősorban a Tisza-menti községekre terjesztette ki.

A környező nagyobb településekhez viszonyítva Kunhegyesen volt a legsokoldalúbb a céhes iparoság mintegy 11 mesterséggel.

Az inasok 15-25 km-es körzetből kerültek ki.

1718-ból való a nagyközség régi pecsétnyomója, amelyben a címer a hármashalmon egy lépésben menő ló volt.

Kunhegyes 1811-től mezővárosi rangot kapott, országos vásártartói joggal. Új címere a korábbi kolbászszállási kecskés címer lett.

Az 1848-49-es szabadságharcban, mint önkéntes nemzetőrök vettek részt.

A községben 1849 januárjában Dembinszky fővezér is átvonult a 2. hadtest Kazinczy-hadosztályával, amelyet a költő fia, a később Aradon kivégzett Kazinczy Lajos alezredes vezetett.

1866-ban Kunhegyes postahivatallal gyarapodott.

1868-ban alapították gimnáziumát, amely 1884-ig működött.

1869-ben önálló törvénykezési jogát elvesztette, azonban 1872-től mint rendezett tanácsú város fejlődik tovább.

Földjein kétszeres tiszta búzát, zabot, árpát, kukoricát, repcét, dohányt és más növényeket termeltek bőséggel.

Állattenyésztésre a birka és szarvasmarha tenyésztés volt a jellemző.

156 céhes mesterember dolgozott a városban és határában, a tanyák száma is megsokszorozódott.

Lakossága 1870 körül 6400 főt számlált.

Bár távolabb került az országos és a vasúti fővonalaktól, jelentősége mégsem csökkent, az 1887-ben felépült Békés megyét Kisújszálláson keresztül az Északi-középhegységgel összekötő vasúti szárnyvonal miatt.

1894-ig e vonal osztálymérnökségének a székhelye volt.

A század utolsó felében a kunhegyesi 7 száraz- és szélmalom a környező tanyák, Tiszaroff, Tiszaszentimre, Kenderes, Tisزابura, Tiszaabád és Szalók, valamint a tiszagyendai és a tomaji puszták gabonáját őrölte.

1893-tól a városi rangjáról lemondott és azzal egyidejűleg a korábbi Kenderes helyett Kunhegyes lett a tiszai felső járás új székhelye.

Ennek hatására újabb gazdasági funkciókkal gyarapodott.

Így számottevő malomipar alakult ki Kunhegyesen három korszerű malommal, nyomdája, téglagyára és két hitelintézete volt, amelyet az első világháború után további két hitelintézet megalapítása követett.

A két világháború között már 27 üzlete volt, amely egy-két speciális üzletágban a környező települések lakosságát is szolgálta.

1928-ban villamosították a községet.

A gyorsan tagolódó társadalmi viszonyokat 29 társadalmi egyesület, ezen belül 13 olvasóköri jelzi (a földműves és munkás olvasóköri, a kisbirtokos kör, önképző kör, több egyesület és egyesülés).

Speciális gazdasági tevékenységéhez kapcsolódó szervezetei közül kiemelkedett a Kereskedelmi és Gazdasági Egyesület és a Tejszövetkezet.

Három felekezeti elemi, állami polgári, gazdasági ismétlő és iparos tanonciskolával, óvodával, valamint gyermekházzal rendelkezett.

A község szülötte ebben az időben Dr. Zsigmond Ferenc, debreceni főgimnáziumi tanár, egyetemi tanár, irodalomtudós, az MTA levelező tagja és Ilosvai Varga István festőművész.

A második világháború után alakították a település első jelentősebb ipari üzemét, a Vízgépészeti Vállalat elődjét és a sütőüzemet.

Ezen kívül a Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat elődje, egy-egy gőzmalom működött az ötvenes évekig a községben.

Volt egy óvodája, szakmunkásképző iskolája, könyvtára, művelődési központja, szülőotthona, új röntgenállomása és tüdőgondozója is, a járás területének módosításával 1965-ig továbbra is járásszékhely maradt.

Ezzel a közigazgatási intézmények hatásköre is megerősödött és az intézményi keretekbe szervezett kistérségének a korábbinál egyértelműbb központjává vált. A fejlődést azonban akadályozta a mezőgazdaságra kedvezőtlen gazdaságpolitika és a kisiparos-kiskereskedő réteg felszámolása.

Az elgondolások ipartelepítésre sem ítélték alkalmasnak.

A járásszékhelyi funkciójának felszámolása a járási intézmények megszűnését és kedvezményezett helyzetének elvesztését jelentette, holott a hatvanas évek közepén Kisújszállást, Tiszafüredet és Túrkevét megelőzve járásszékhely szintű központként minősítette a településkutatás.

Eleinte a törökszentmiklósi, majd a szolnoki járáshoz tartozott 1984-ig.

1965-től ABC bolt és vendéglátó ipari létesítmények létesültek Kunhegyesen, gimnáziumát 1966-ban alapították.

1970-ben nagyközséggé nyilvánították, új, korszerű sütőüzemet helyeztek üzembe és a BHG Híradástechnikai Vállalat az egyik gyárát idetelepítette.

Felavatták az Alföldi Szilikátipari Vállalat egyik üzemét és akkortájt teljesedett ki a kereskedelmi tevékenysége is a környező településekre (az ÁFÉSZ-egyesülések, a kenyérellátás, stb.) vonatkozóan.

1976-ban készült el a szennyvízhálózat első tervdokumentációja, amely részben anyagi okok, részben az ivóvízhálózat sürgősebb volta miatt nem valósulhatott meg.

A Kunság Népe Mg. Tsz. három kisebb szövetkezeti egyesülése révén 1975-ben alakult és 10.574 ha földterülettel gazdálkodott.

1976. évben az új gimnázium és a mezőgazdasági szakmunkásképző intézet mellett egy ipari szakmunkásképző iskolát, 1978-ban az országban egyedülálló híradástechnikai szakközépiskolát avatták fel.

1980-ra magas szellemi potenciállal (18 %-nál magasabb arányú szellemi foglalkozásúval) rendelkező, vegyes foglalkoztatottsági típusú, jelentősebb funkcióval és részleges középfokú ellátással rendelkező településsé fejlődött.

A településhálózat-fejlesztési koncepció felülvizsgálata során szerepköre azonban továbbra is változatlan maradt.

A tanácsi közigazgatás és a gazdaságirányítás reformja a település számára számos kedvező változást ígért.

1984-től ugyan Kisújszállás városkörnyékéhez sorolták, de 1988-tól a kétszintű igazgatás bevezetésével már a megyei településrendszer egyenrangú tagja.

Kunhegyes városi funkcióit és a kialakult térkapcsolatait elismerve, a megyei terület- és településfejlesztés hosszú távú koncepciója célul tűzte ki a dinamizálását, a térségi

együttműködésre alapozott urbanizáltsági színvonalának emelésével erősítve Szolnok megye városhálózatát.

A szerepkör azzal is elismerésre került, hogy a koncepció a megyei irányítás alá helyezését vagy városi jogú nagyközséggé nyilvánítását tervezte.

Az épített művi környezet néhány emléke mentődött csak át a jelenbe.

Ezek a kun települések jellemző, rendkívül sűrűn beépített gyűrűs-sugaras településszerkezet; a klasszicista stílusban épült római katolikus templom, a kéttornyú klasszicista református templom, mellett az 1739-ből származó – könyvtárrá alakított – barokk műemlék „sóház”, a volt zsinagóga épülete; számos, a századfordulóból és a későbbi évtizedekből származó eklektikus és szecessziós földszintes polgárház és a gazdaporta; egy-egy népi építészeti emlék; a község határában lévő szélmalom; az országosan is egyedülálló modern Nagykun emlékmű; köztéri szobrok és néhány természetvédelmet érdemlő fásor.

Átöröklődött azonban a település lakosainak szorgalma és a társadalmik, a gazdasági vezetés, valamint a lakosság közötti jó kapcsolat és a közös ügyek érdekében történő rendszeres összefogás.

Ennek köszönhető, hogy a település a nehéz időszakban is fejlődött, alkalmazkodó- és versenyképességét megőrizte.

A környéken egyedül Tiszafüred és Törökszentmiklós bizonyult hagyományos tájszervező központnak.

Kunhegyes, amelyet Karcaggal is csupán egy földút köt össze, az említett két tájszervező központ vonzáskörzetének határán dinamikus kistérségi szervező központja a Tisza menti statikus, stagnáló, tradicionális társadalmi, gazdasági és egyéb szerepkörökkel rendelkező falvaknak.

Ez utóbbiakból kiinduló közutak csomópontjaiként, természetes központként gyűjti így össze az onnan kiinduló kapcsolatokat, illetve elégíti ki igényeiket.

Mindezt olyan körülmények között teszi, hogy eredményeit csaknem a helyi erőforrások koordinálásának köszönheti.

Ezért Kunhegyes nemcsak megtartotta, de naponta növeli jelentőségét a környező városok gyűrűjében.

Kunhegyes nagyközség történelmi hagyományai, fejlődése eredményeként környezetében tartósan térségi és szervező funkciót látott el, számos magasabb szintű ellátási intézménnyel rendelkezett, elérte a városiasodás bizonyos szintjét.

Dinamikus fejlődése következtében központi jellege, gazdasági, ellátási, közlekedés-fejlesztési téren egyaránt érvényesült.

Jelentős gazdasági bázisa nyomán foglalkoztatási centrummá vált.

Rendelkezik a városi funkciókat hordozó komplex intézményhálózattal (kereskedelmi, szolgáltatási, középfokú oktatási, közművelődési, egészségügyi).

Vonzáskörzetébe nyolc település – Tomajmonostora, Abádszalók, Tiszabura, Tiszaroff, Tiszagyenda, Tiszaszentimre, Kenderes, Kunmadaras – sorolható.

Mindezek alapján a 16/1989. (II.5.) NET számú határozattal 1989. március 1-től ismét városi rangra emelkedett.

Az 1990. évi LXIV. törvény, illetőleg a helyébe lépő 2011. évi CLXXXIX. törvény megalkotásával nyílt lehetőség arra, hogy városunk választópolgárai az önkormányzati testületbe választott képviselők útján gyakorolják az önkormányzathoz való közösségi jogait. A Kunhegyesi Járás a járástörvény alapján 2013. január 1.-jén megalakult, a köznevelési törvény alapján ezzel egy időben a Tankerületi Igazgatóság is létrejött.

2. Kunhegyes Város Önkormányzatának egyes önkormányzati ciklusaiban az önkormányzati feladat- és hatáskörök gyakorlását a következő személyi összetételű képviselőtestületi szervezetek gyakorolták:

2.1. Az 1990-1994-ig terjedő önkormányzati ciklusban az 1990. október 14.-i demokratikus választás eredményeképpen

- Szelekovszky István polgármester	Kunhegyes, Hajnal u. 8.
- Bodnárné Paksi Julianna	Kunhegyes, Rákóczi u. 48.
- Bollók Emil	Kunhegyes, Dózsa György u. 40.
- Dr. Horváth Lajos	Kunhegyes, Zádor u. 2.
- Dr. Jakab Zoltán	Kunhegyes, Wesselényi u. 1/a.
- Juhász Lászlóné	Kunhegyes, Arany János u. 31.
- Lengyel Zoltán	Kunhegyes, Zádor u. 7/a.
- Mester János	Kunhegyes, Kossuth u. 69.
- Dr. Prágerné Dr. Kádár Magdolna	Kunhegyes, Dózsa György u. 2/f.
- Rózsa Gyula	Kunhegyes, Beloiannis u. 107.
- Szabó András	Kunhegyes, Mirhó-köz 4/a.
- Szabó Lászlóné	Kunhegyes, Kossuth u. 150/b.
- K. Tóth András	Kunhegyes, Nagykakatszél u. 9.
- Vincze László	Kunhegyes, Kölcsey u. 12/a.

2.2. Az 1994-1998-ig terjedő önkormányzati ciklusban az 1994. december 11.-i demokratikus választás eredményeképpen:

- Szelekovszky István polgármester	Kunhegyes, Hajnal u. 8.
- Bollók Emil	Kunhegyes, Dózsa György u. 40.
- Csoma János	Kunhegyes, Szabadság tér 4.
- Gál Lajosné	Kunhegyes, Árpád krt. 76.
- Juhász Lászlóné	Kunhegyes, Arany János u. 31.
- Kontra József	Kunhegyes, Rákóczi u. 10-14.
- Mester János	Kunhegyes, Kossuth u. 69.
- Nagy Kálmán	Kunhegyes, Szabadság tér 13.
- Dr. Prágerné Dr. Kádár Magdolna	Kunhegyes, Dózsa György u. 2/f.
- Somogyi Géza	Kunhegyes, Kossuth u. 51.
- Szabó András	Kunhegyes, Mirhó-köz 4/a.
- Szabó Lászlóné	Kunhegyes, Kossuth u. 150/b.
- K. Tóth András	Kunhegyes, Nagykakatszél u. 9.
- Vincze László	Kunhegyes, Kölcsey u. 12/a.

2.3. 1998-2002-ig terjedő önkormányzati ciklusban az 1998. október 18.-i demokratikus választás eredményeképpen:

- Kontra József polgármester	Kunhegyes, Rákóczi út 10-14.
- Csoma János	Kunhegyes, Szabadság tér 4.
- Dr. Erdélyi Iván	Kunhegyes, Kossuth út 49/b.
- Gál Lajosné	Kunhegyes, Árpád krt. 76.
- Dr. Jakab Zoltán	Kunhegyes, Wesselényi út 1/a.

- Juhász Lászlóné
- Dr. Kiss Péter
- Kun Istvánné
- Nagy Sándorné
- Dr. Prágerné Dr. Kádár Magdolna
- Szabó András
- Szabó Lászlóné
- Szatmári Zoltán
- Tar Géza

Kunhegyes, Arany János út 31.
 Kunhegyes, Szabadság tér 4.
 Kunhegyes, Martinovics u. 7.
 Kunhegyes, Dózsa György u. 61.
 Kunhegyes, Dózsa György út 2./f.
 Kunhegyes, Mirhó-köz 4./a.
 Kunhegyes, Kossuth út 150./b.
 Kunhegyes, Wesselényi u. 15.
 Kunhegyes, József Attila ltp. B/3.

2.4. 2002-2006-ig terjedő önkormányzati ciklusban a 2002. október 20-i demokratikus választás eredményeképpen:

- Kontra József polgármester
- Csoma János
- Dr. Erdélyi Iván
- Gál Lajosné
- Ifj. Dr. Horváth Lajos
- Juhász Lászlóné
- Kun Istvánné
- Metzinger Ferenc
- Nagy Sándorné
- Simai János
- Szabó András
- Szabó Gábor
- Szatmári Zoltán
- Tar Géza

Kunhegyes, Rákóczi u. 10-14.
 Kunhegyes, Szabadság tér 4.
 Kunhegyes, Kossuth u. 49/a.
 Kunhegyes, Árpád krt. 76.
 Kunhegyes, Zádor u. 2.
 Kunhegyes, Arany János u. 31.
 Kunhegyes, Martinovics u. 7.
 Kunhegyes, Arany János u. 11/b.
 Kunhegyes, Dózsa György u. 61.
 Kunhegyes, Béke u. 17.
 Kunhegyes, Mirhó-köz 4/a.
 Kunhegyes, Kossuth u. 45.
 Kunhegyes, Wesselényi u. 15/b.
 Kunhegyes, József Attila ltp. B/3.

2.5. 2006-2010-ig terjedő önkormányzati ciklusban a 2006. október 1-i demokratikus választás eredményeképpen:

- Szabó András polgármester
- Vincze László alpolgármester
- Csoma János
- Dienes Attila
- Emődi Imre
- ifj. Dr. Horváth Lajos
- Dr. Kiss István
- Madarasi Imre
- Metzinger Ferenc
- Nagy Kálmán
- Kun Istvánné
- Szabó Zoltán
- Szász Gábor
- Szathmári Istvánné

Mirhó köz 4/a
 Kölcsey u. 12/a
 Garay u. 20.
 Magyar u. 13.
 Dózsa György u. 33.
 Bethlen G. u. 18. II/6
 Szabadság tér 4.
 Kossuth u. 88.
 Arany János u. 11/b
 Szabadság tér 13.
 Martinovics u. 7.
 Nyár u. 14.
 Feketchegy u. 27/a
 Mikes Kelemen u. 9.

2.6. 2010-2014-ig terjedő önkormányzati ciklusban a 2010. október 3-i demokratikus választás eredményeképpen:

Szabó András polgármester	Mirhó-köz 4/a
Vincze László alpolgármester	Kölcsey u. 12/a
Dr. Horváth Lajos	Bethlen G. u. 18. II/6.
Kontra József (2014. augusztus 03.-ig)	Rákóczi út 10-14. II./29.
Metzinger Ferenc	Arany J. u. 11/b.
Nagy Kálmán	Szabadság tér 13.
Dr. Nagy Levente (2012. december 21-től)	Kossuth Lajos u. 49.
Magyar György	Vásártér u. 2.
Madarasi Imre (2014. augusztus 28-tól)	Kossuth Lajos u. 88.
Dr. Prágerné Dr. Kádár Magdolna	Dózsa Gy. u. 2/f.
Szabó István (2012. december 20-ig)	Hajnal u. 4.

2.7. 2014-2019-ig terjedő önkormányzati ciklusban a 2014. október 12-i demokratikus választás eredményeképpen:

Szabó András polgármester	Mirhó-köz 4/a
Vincze László alpolgármester	Kölcsey u. 12/a
Madarasi Imre	Kossuth Lajos u. 88.
Magyar György	Vásártér u. 2.
Metzinger Ferenc	Arany János u. 11/b.
Nagy Kálmán	Szabadság tér 13.
Dr. Nagy Levente	Kossuth Lajos u. 49.
Somodi József	József Attila lakótelep C/1.
Dr. Prágerné Dr. Kádár Magdolna	Dózsa Gy. u. 2/f.